

บทที่ 1

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหา :

ปัจจุบันความเจริญด้านเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การนำข่าวสารข้อมูลจึงมีรูปแบบต่าง ๆ กัน ทำให้การนำสารสนเทศมีความแตกต่างกัน เฉพาะบุคคล จากการเพิ่มขึ้นของสารสนเทศนี้เองทำให้การนำสารสนเทศมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานและการตัดสินใจของกลุ่มอาชีพต่างๆ และวารสารจัดเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่องานวิชาการเป็นอย่างมาก วารสารเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทปฐมภูมิ (primary source) มีความสำคัญต่อนักวิชาการมาก เป็นเอกสารที่เสนอความก้าวหน้าของศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์สามารถช่วยตอบปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง วารสารจึงมีความสำคัญเป็นอันดับแรก (อุทัย ทุติยะโรหิ : 2537)

ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 เป็นยุคข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง ภาวะการเพิ่มขึ้นของสารสนเทศจึงถึงจุดนี้เรียกว่า "การทะลักทลายของข้อมูล" (Information Explosion) ทำให้การเผยแพร่ข้อมูลในรูปของสิ่งพิมพ์ประเภทวารสารเพิ่มมากขึ้น และได้กลายเป็นความจำเป็นในระดับแรกสุดของผู้ใช้ข้อมูลที่จะต้องศึกษาข้อมูลจากวารสาร และผู้เผยแพร่หรือผู้เขียนบทความจึงเขียนบทความเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ลงในวารสารมากขึ้น

วารสารจัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่สำคัญในการนำสารสนเทศที่ทันสมัย นำเสนอผลการค้นคว้าวิจัยอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพวารสารเป็นแขนงวิชาการที่สำคัญ (สุริทอง ศรีสะอาด : 2537)

จากความสำคัญของวารสารดังกล่าว ห้องสมุดธรรมศาสตร์ได้มุ่งเน้นพัฒนาด้านบริการงานวารสารมากขึ้น การบอกรับวารสารเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมงานบริการข้อมูลด้านวารสารให้ทันกับความต้องการของผู้ใช้

และจากผลการบอกรับวารสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทำให้ห้องสมุดต้องประสบกับปัญหาในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น คือ ด้านเนื้อที่ในการจัดเก็บ ด้านการจัดทำบรรณนิวารสารสำหรับบริการ ด้านระบบการให้บริการวารสาร

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาทฤษฎีคุณแห่งการกระจายของแบรดฟอร์ด สามารถจัดกลุ่มวารสารที่มีเนื้อหาทางวิชาการมาก และมีผู้ใช้มากได้อย่างมีประสิทธิภาพ วารสารกลุ่มแรกหรือที่เรียกว่าชนแกนจะเป็นตัวบ่งชี้ในด้านบรรยายการจัดหาวารสารภาษาไทยเข้ามาบริการในห้องสมุด นอกจากนี้สามารถตัดสินใจได้ว่า วารสารชื่อใดควรได้รับการพิจารณาเย็บเล่มบริการต่อไปหรือปรับปรุงระบบการจัดเก็บในรูปแบบจุลรูป (microform) หรือานรูปซีดี-รอม (CD-ROM) ทั้งนี้เพื่อสนองนโยบายในด้านประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บและสะดวกในด้านการให้บริการ และยังเป็นประโยชน์สำหรับงานบริการที่จะแนะนำกลุ่มวารสารที่มีเนื้อหาทางวิชาการให้แก่ นักวิจัยและผู้ที่ต้องการศึกษาได้รวดเร็วมั่นคงเสียเวลาน้อยมากขึ้น และสามารถตัดสินใจคัดเลือกวารสารชื่อต่างๆ ที่จะนำมาทำบรรณนิวารสารเพื่อบริการ ทั้งนี้เพราะจากผลการวิเคราะห์เนื้อหาบทความวารสารและนักวิชาการกระจายแบรดฟอร์ดมาจัดกลุ่มวารสารกลับพบว่า มีวารสารชนแกนจะมีเนื้อหาทางวิชาการสูงสุด และสามารถนำมาจัดทำบรรณนิวารสารได้ทันที ส่วนวารสารชนสุดท้ายจะเป็นชนที่มีเนื้อหาต่ำและความถี่ของการใช้น้อย จะเป็นกลุ่มที่จะนำมาพิจารณาในการจำหน่ายวารสารฉบับย้อนหลังออกจากห้องสมุด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะนำกฎแห่งการกระจายแบรดฟอร์ดมาประยุกต์ใช้กับการใช้วารสารภาษาไทยของห้องสมุดธรรมศาสตร์ โดยวิธีต่อไปนี้

1. จัดรจนวารสารที่มีความถี่ในการใช้สูง และวารสารที่มีความถี่ในการใช้ต่ำโดยวิธีของแบรดฟอร์ด (Bradford distribution)
2. การวิเคราะห์เนื้อหาของวารสารโดยเน้นที่บทความทางวิชาการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะมีความสำคัญดังนี้

1. เป็นแนวทางการที่จะนำไปกำหนดนโยบายการจัดหาวารสารภาษาไทย และตัดสินใจในการเลือกเก็บเล่มวารสารภาษาไทยของห้องสมุดธรรมศาสตร์
2. เป็นแนวทางการจำหน่ายวารสารภาษาไทยฉบับย้อนหลังได้ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางการพัฒนางานบริการสารนิเทศด้านการแนะนำการใช้วารสารภาษาไทยแก่นักวิจัยและนักศึกษาที่ใช้วารสารภาษาไทยอย่างรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้า

นักวิชาการกระจายของแบรดฟอร์ดมาประยุกต์ใช้เพื่อ

1. จัดกลุ่มวารสารภาษาไทยในห้องสมุดธรรมศาสตร์
2. สืบเสาะการใช้วารสารภาษาไทยของห้องสมุดธรรมศาสตร์

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดเฉพาะวารสารภาษาไทยที่ห้องสมุดธรรมศาสตร์
บอกรับเป็นสมาชิกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไปและที่ได้อภิปรายบทความอย่างต่อเนื่อง
ตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ วารสารภาษาไทย
จำนวน 475 ชื่อ ห้องสมุดธรรมศาสตร์ บอกรับเป็นสมาชิกติดต่อกันอย่างน้อย
1 ปี และได้ร้ออภิปรายบทความต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ปี

2. การเก็บข้อมูล ใช้วิธีต่อไปนี้

- 2.1 ตรวจสอบความถี่ที่ผู้ใช้เคลื่อนย้ายวารสารฉบับปัจจุบันจากชั้น
วารสารใหม่ตั้งแต่ 2 มกราคม - 12 มีนาคม พ.ศ. 2538 โดยเก็บข้อมูล
เวลา 8.00 น., 10.00 น., 12.00 น., 14.00 น., 16.00 น.,
18.00 น. ของทุกวันรวม 60 วันทำการ

- 2.2 ตรวจสอบความถี่ในการยืมวารสารฉบับย้อนหลัง ตั้งแต่
มกราคม พ.ศ. 2528 - ธันวาคม พ.ศ. 2537

2.3 ตรวจสอบการพิมพ์วารสารล่วงหน้าออกนอกห้องสมุด ตั้งแต่ มกราคม พ.ศ. 2528 - ธันวาคม พ.ศ. 2537

2.4 วิเคราะห์เนื้อหาวารสาร โดยนับจำนวนบทความทั้งหมดกับ บทความทางวิชาการพร้อมกับหาค่าเฉลี่ยร้อยละของจำนวนบทความทางวิชาการ

คานิยามศัพท์เฉพาะ

1. ห้องสมุดธรรมศาสตร์ (เดิมคือสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์) ปัจจุบันได้แบ่งสายการบริหารงานขึ้นต่อสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2. วารสารภาษาไทย หมายถึง วารสารภาษาไทยที่ห้องสมุด ธรรมศาสตร์ บอกรับและบริการแก่นักศึกษาและอาจารย์ตลอดจนผู้ที่สนใจ ซึ่ง วารสารภาษาไทยดังกล่าวจะเน้นด้านสังคมศาสตร์

3. บทความวิชาการ หมายถึง เอกสารที่เรียบเรียงจากผลงานทาง วิชาการของตนเองหรือผู้อื่นในลักษณะที่เป็นการวิเคราะห์ หรือเสนอแนะความ คิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการนั้น ๆ และตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทาง วิชาการในสาขาวิชานั้นโดยสม่ำเสมอ

4. การกระจายแบบรנדอม เป็นการประยุกต์วิธีการทาง คณิตศาสตร์ และสถิติศาสตร์มาชักกับหนังสือ และสื่อความรู้เพื่อการสื่อสารอื่น ๆ เป็นการวิเคราะห์คุณสมบัติและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบันทึก ความรู้ในเชิงปริมาณ โดยนำมาใช้จัดกลุ่มวารสาร ซึ่งพิจารณาจากการ ผลิตบทความทางวิชาการ และการจัดกลุ่มวารสารจากปริมาณการใช้อวารสาร โดยสรุปว่า กลุ่มวารสารที่มีบทความทางวิชาการมากจะเป็นกลุ่มวารสารที่มี คุณภาพและปริมาณการใช้อสูง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายพัฒนาวัสดุสารนิเทศ ในการบอกรับการเป็นสมาชิกต่อไปของวารสารชนแกนที่มีเนื้อหาทางวิชาการสูงสุด และมีผู้เข้าชมที่สุด
2. สามารถจำหน่ายวารสารที่มีเนื้อหาทางวิชาการน้อยมากและผู้ใช้บริการน้อยมากออกจากห้องสมุดหรือจำหน่ายโดยแปรสภาพเป็นจุลสาร
3. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่า วารสารชื่อใดควรจะเก็บเล่มไว้บริการ
4. เป็นประโยชน์ต่องานบริการสารนิเทศที่จะแนะนำกลุ่มวารสารที่มีเนื้อหาทางวิชาการสูงสุดให้แก่นักวิจัย และผู้ที่สนใจจะใช้วารสารดังกล่าวได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

THANMASAT UNIVERSITY
สำนักหอสมุด